

UKRAINIAN TRANSLATION of the Department for Education statutory guidance for schools and colleges:

Keeping children safe in education 2026

Part one: Information for all school and college staff

Find KCSIE Part 1 translated into 12 community languages at
kcsietranslate.lgfl.net

NB This translation goes up to and includes the diagram on page 27 of part one

Безпека дітей під час навчання в 2026 році

**Визначений законом посібник для шкіл і
коледжів.**

вересень 2026 р.

Підсумок

Статус цього посібника

Це визначений законом посібник Міністерства освіти («Міністерство»), виданий відповідно до розділу 175 Закону про освіту 2002 року (зі змінами), Положення про освіту (стандарти незалежних шкіл) 2014 року, Положення про школи, що не перебувають на утриманні місцевих органів влади (Англія) 2015 року, а також Закону про професійну підготовку, дітей та навчання 2009 року (зі змінами). Школи та коледжі в Англії **зобов'язані** враховувати його, виконуючи свої обов'язки щодо забезпечення безпеки та сприяння добробуту дітей. Для цілей цього посібника дітьми вважаються всі особи віком до 18 років.

Опис посібника

Ми використовуємо в посібнику терміни **«повинен»** і **«слід»**. Термін **«повинен»** використовується, якщо відповідна особа за законом зобов'язана щось робити термін **«слід»** – коли викладеної рекомендації слід дотримуватися, якщо немає підстав цього не робити. Посібник **слід** читати разом із:

- визначеним законом посібником «Спільна робота задля захисту дітей»;
- рекомендаціями Міністерства [«Що робити, якщо ви стурбовані тим, що дитина зазнає жорстокого поводження: рекомендації для фахівців»](#);
- розділом 3 визначених законом [Базових положень щодо раннього етапу навчання \(EYFS\)](#) (для дітей віком від 0 до 5 років у дошкільних закладах при школах і підготовчих класах).

Якщо не зазначено інше:

- **«школа»** означає всі школи — як ті, що перебувають на утриманні місцевих органів влади, так і ті, що не перебувають на їх утриманні, або незалежні школи (зокрема академії, безкоштовні школи та академії альтернативної освіти), дошкільні заклади при школах¹ та підрозділи для учнів, направлених туди з інших закладів;
- **«коледж»** означає коледжі подальшої освіти та коледжі для учнів шостого класу, створені відповідно до Закону про подальшу та вищу освіту 1992 року, а також установи, визначені як такі, що належать до сектору подальшої освіти.² Термін «коледж» також означає заклади, що надають освіту особам віком від 16 років, як це передбачено Законом про професійну підготовку, дітей та навчання 2009 року (зі змінами)³, академії для осіб віком 16–19 років, спеціальні заклади післяшкільної освіти та незалежні постачальники освітніх послуг. Щодо коледжів, цей посібник стосується їхніх обов'язків щодо дітей, які здобувають освіту або проходять підготовку в цих закладах.

Потерпілі та ймовірний(-і) кривдник(-и)

¹ [Базові положення щодо раннього етапу навчання \(EYFS\)](#) є обов'язковими для всіх закладів, що надають послуги у сфері дошкільної освіти. Вони поширюються на всі школи, зокрема дошкільні заклади, що перебувають на утриманні місцевих органів влади та надають дошкільну освіту. Такі дошкільні заклади, як і інші школи, зазначені в розділі «Опис посібника», під час виконання обов'язків щодо забезпечення безпеки та сприяння добробуту дітей повинні враховувати положення посібника «Безпека дітей під час навчання» (відповідно до розділу 175(2) Закону про освіту 2002 року — докладніше про цю вимогу див. у сносках 19).

² Відповідно до розділу 28 Закону про подальшу та вищу освіту 1992 року («визначені установи»).

³ [Закон про професійну підготовку, дітей та навчання 2009 року \(зі змінами\)](#)

Для цілей цього посібника в деяких місцях ми використовуємо термін **«потерпілий»**. Це широко вживаний і зрозумілий термін. Важливо, щоб школи й коледжі усвідомлювали, що не кожна особа, яка зазнала жорстокого поводження, вважає себе потерпілою або хотіла б, щоб її так називали. Тому під час розгляду будь-якого інциденту школи й коледжі мають це враховувати та бути готовими використовувати той термін, який є найбільш прийнятним для дитини.

Для цілей цього посібника в деяких місцях ми використовуємо термін **«ймовірний(-і) кривдник(-и)»**, а за потреби — **«кривдник(-и)»**. Це широко вживані й усталені терміни, які найкраще підходять для чіткого формулювання положень посібника. Водночас школи й коледжі мають дуже уважно добирати термінологію, особливо коли говорять у присутності дітей, зокрема тому, що в деяких випадках насильницька поведінка могла завдати шкоди й самому кривднику. Як зазначено вище, школи й коледжі мають у кожному окремому випадку визначати, яку термінологію доцільно використовувати.

Оголені та напівоголені зображення, зокрема створені за допомогою ШІ

Для цілей цього посібника термін **«створення або поширення оголених і напівоголених зображень»** означає створення, надсилання або розміщення оголених чи напівоголених зображень молодими людьми віком до 18 років. Термін **«зображення»** охоплює весь візуальний контент, зокрема фотографії, відео та прямі трансляції.

Ми використовуємо термін **«оголені зображення»**, оскільки саме він є найбільш зрозумілим для молодих людей і найточніше охоплює весь спектр способів поширення зображень, про які йдеться в цьому посібнику.

Зображення може бути зроблене самою дитиною (іноді це називають «самостійно створеним зображенням») або іншою особою. Воно також може бути змінено цифровими засобами або повністю створене за допомогою штучного інтелекту, зокрема у формі того, що іноді називають «діпфейками» або «діпнюдс».

Закон про захист даних 2018 року, UK GDPR і Закон про дані (використання та доступ) 2025 року — «законодавство про захист даних»

У цьому посібнику термін **«законодавство про захист даних»** спільно означає Закон про захист даних 2018 року, Загальний регламент Великої Британії про захист даних (UK GDPR) і Закон про дані (використання та доступ) 2025 року.

Для кого призначений цей посібник

Цей визначений законом посібник мають читати та виконувати його положення:

- **керівні органи шкіл, що перебувають на утриманні місцевих органів влади** (зокрема дошкільних закладів при таких школах), а також коледжів, включно із закладами, що надають освіту особам віком від 16 років, як це передбачено Законом про професійну підготовку, дітей та навчання 2009 року (зі змінами): академіями для осіб віком 16–19 років, спеціальними закладами післяшкільної освіти та незалежними постачальниками освітніх послуг;

- **власники незалежних шкіл** (зокрема академій, безкоштовних шкіл та академій альтернативної освіти), а також спеціальних шкіл, що не перебувають на утриманні місцевих органів влади. У випадку академій, безкоштовних шкіл та академій альтернативної освіти власником є траст академії;
- **керівні комітети підрозділів для учнів, направлених туди з інших закладів (PRU);**
- **команди вищого керівництва.**

У всьому посібнику термін «керівні органи та власники» охоплює також керівні комітети, якщо не зазначено інше.

Персонал шкіл і коледжів

Вкрай важливо, **щоб усі**, хто працює у школі чи коледжі, розуміли свої обов'язки щодо забезпечення безпеки дітей. Керівні органи та власники мають забезпечити, щоб працівники, які працюють безпосередньо з дітьми, прочитали принаймні **першу частину** цього посібника.

Керівні органи та власники, співпрацюючи з командами вищого керівництва та особливо з призначеною відповідальною особою з питань забезпечення безпеки дітей, тепер також мають забезпечити, щоб працівники, які не працюють безпосередньо з дітьми, прочитали **першу частину** цього посібника.

Керівні органи та власники мають забезпечити наявність механізмів, які допомагатимуть працівникам розуміти та належним чином виконувати свої функції й обов'язки, викладені в першій частині цього посібника.

Який документ замінює цей посібник

Цей посібник замінює версію «Безпека дітей під час навчання» за вересень 2025 року. Огляд змін наведено в додатку С.

Перша частина: Захист інформації для всього персоналу

Що персоналу школи і коледжу слід знати і робити

Підхід до питань безпеки з основним акцентом і координацією на дитину

1. Школи й коледжі, також їхній персонал – важлива частина більш комплексної системи безпеки дітей. Цю систему описано у визначеному законом посібнику Working Together to Safeguard Children (Спільна робота для захисту дітей).
2. Забезпечення безпеки та добробуту дітей – відповідальність кожного. **Діти** – це всі особи, яким не виповнилося 18 років. Для ефективного виконання цих обов'язків усім працівникам слід дотримуватися підходу, в центрі якого – дитина. Це означає, що їм слід повсякчас пам'ятати про найкращі інтереси дитини.
3. Жоден працівник не може мати повної картини потреб та обставин дитини. Якщо дітям і їхнім сім'ям належить потрібна допомога у потрібний час, **усі**, хто з ними спілкується, відіграють свою роль, коли визначаються проблеми, відбувається обмін інформацією та вживаються оперативні заходи. Захист і сприяння добробуту дітей за цим посібником визначаються таким чином:
 - Надання допомоги і підтримки для забезпечення потреб дітей одразу ж, як виникають проблеми;
 - захист дітей від неналежного ставлення, як вдома, так і за його межами, включаючи онлайн;
 - запобігання шкоді ментальному і фізичному здоров'ю, а також розвитку дітей;
 - забезпечення того, щоб діти росли в умовах безпеки й ефективного піклування; і
 - вживання заходів, аби в усіх дітей були найкращі результати.

Роль персоналу шкіл і коледжів

4. Працівники шкіл і коледжів першими дізнаються про проблеми, допомагають дітям, підтримують їхній добробут і запобігають ескалації проблем.
5. Увесь персонал відповідає за створення безпечного середовища, в якому діти можуть вчитися.

6. Усі працівники мають бути готові виявляти дітей, яким може бути корисна підтримка в межах програми Підтримка сімей.⁴ Підтримка сімей означає, що підтримка надається, як тільки проблема виникає на будь-якому етапі життя дитини – з раннього до підліткового віку.

7. Будь-якому працівнику, в якого виникають будь-які побоювання щодо добробуту дитини, слід виконувати процедури, викладені в пунктах 57–63. У разі будь-якого повідомлення персоналу слід бути готовим підтримувати соціальних працівників та інші агенції.

8. У кожній школі і коледжі слід призначити відповідального за безпеку, який буде підтримувати виконання персоналом обов'язків із забезпечення безпеки та тісно співпрацюватиме з іншими службами, зокрема, місцевою службою у справах соціального захисту дітей.

9. Призначений відповідальний за безпеку (і всі його заступники) найімовірніше зможе мати повну картину безпекової ситуації і буде найбільш відповідною особою, що зможе консультувати у разі виникнення питань, пов'язаних із безпекою.

10. У «Вчительських стандартах» 2012 року вказано, що вчителі (зокрема, головні вчителі) у межах своїх професійних обов'язків мають охороняти добробут дітей і зберігати довіру громадськості до професії вчителя.⁵

Що персонал шкіл і коледжів має знати

11. Всім працівникам слід розумітися в системах школи чи коледжу, які підтримують безпеку, тому їхню структуру слід пояснювати в процесі влаштування на посаду. Ці системи включають таке:

- політику захисту дітей (яка, окрім всього іншого, має включати політику та процедури, які застосовуються за фактами жорстокого поводження між дітьми);
- політику поведінки (яка має включати заходи із запобігання цькуванню, зокрема, кіберцькувань, цькувань на основі упереджень чи дискримінації);⁶
- політику поведінки персоналу (часом її називають кодексом поведінки) слід, окрім усього іншого, включати стурбованість низького рівня, звинувачення проти персоналу і викриття;

⁴ Докладну інформацію наведено в розділі документа [Working Together to Safeguard Children](#) (Спільна робота для захисту дітей).

⁵ [Teachers' Standards](#).

⁶ Усі школи зобов'язані мати політику поведінки (докладніше читайте [тут](#)). Якщо коледж вирішує запровадити політику поведінки, її слід довести до відома персоналу як зазначено вище.

- вжиття запобіжних заходів по відношенню до дітей, які відсутні на навчанні, особливо у випадках та/або протягом тривалих періодів часу; і
- роль призначеного відповідального за безпеку (зокрема, особи призначеного відповідального і всіх його заступників).

Копії політик і **першої частини** цього документа слід надавати **всім** працівникам на момент вступу на посаду.

12. Усім співробітникам слід пройти відповідну підготовку з питань безпеки та захисту дітей (включаючи безпеку в Інтернеті, яка, серед іншого, включає розуміння очікувань, ролей та обов'язків щодо фільтрації та моніторингу – додаткову інформацію див. у пп 173-177 посібника «Безпека дітей під час навчання») при вступі до посади. Наповнення такого тренінгу слід регулярно оновлювати. Крім того, всьому персоналу слід ознайомлюватися з доповненнями, які стосуються питань безпеки та захисту дітей (зокрема, безпеки користування Інтернетом) (наприклад, через електронну пошту, електронні бюлетені та на нарадах працівників), за потребою, щонайменше щороку, аби здобути навички і знання для ефективного захисту дітей.

13. Усі працівники мають знати порядок проведення оцінювання в межах програми Підтримки сімей на рівні громади:

- критерії, зокрема рівень потреби, за яких справу слід направляти до служб підтримки та послуг програми Підтримки сімей, що надаються:
 - на рівні цільової ранньої допомоги відповідно до розділів 10 і 11 Закону про дітей 2004 року; та
 - на рівні визначених законом послуг, що надаються відповідно до розділу 17 Закону про дітей 1989 року (діти, які потребують допомоги, зокрема застосування цих положень до дітей з інвалідністю);
- критерії, зокрема рівень потреби, за яких справу слід направляти до місцевої служби соціальної опіки дітей для проведення оцінювання та надання визначених законом послуг відповідно до розділу 47 Закону про дітей 1989 року (за наявності обґрунтованих підстав підозрювати, що дитина зазнає або, ймовірно, зазнає значної шкоди),
 - розділу 31 Закону про дітей 1989 року (постанови про опіку та нагляд); та
 - розділу 20 Закону про дітей 1989 року (обов'язок забезпечити дитину житлом);
- а також чіткі процедури й порядок дій у справах, пов'язаних із:
 - жорстоким поведінням із дітьми, нехтуванням їхніми потребами та їх експлуатацією;
 - дітьми, які перебувають у закладах закритого типу для неповнолітніх;

- дітьми з інвалідністю.

14. Усім працівникам слід знати, як діяти, якщо дитина повідомить їх про жорстоке поводження, експлуатацію чи нехтування. Персоналу слід знати, як виконувати вимогу про збереження належного рівня конфіденційності. Це означає, що залучати до процесу слід лише тих, кого потрібно, наприклад, призначеного відповідального за безпеку (чи його заступника) і працівника(-ів) місцевої служби у справах соціального захисту дітей. Працівники ніколи не повинні обіцяти дитині, що нікому більше не розкажуть про повідомлення про будь-які факти жорстокого поводження, оскільки це навряд чи буде в інтересах дитини.

15. Усім працівникам слід запевнити жертв, що їх сприймають серйозно і що вони отримають підтримку й будуть у безпеці. У жертви не має складатися враження, що вона створює проблему внаслідок повідомлення про будь-яку форму жорстокого поводження і/або нехтування. У жертви також не має виникати відчуття сорому, якщо він/вона повідомляє про ті чи інші факти.

16. Усі працівники мають усвідомлювати, що діти можуть почувати себе неготовими або не знати, як комусь розповісти про те, що з ними жорстоко поводяться, що їх експлуатують або ними нехтують, а також/або можуть не сприймати те, що з ними відбувається, як шкоду. Наприклад, діти можуть відчувати, що їх бентежать, принижують або їм загрожують. Це може бути через їхню вразливість, інвалідність та/або сексуальну орієнтацію чи мовний бар'єр. Це не має перешкоджати працівникам виявити професійну зацікавленість та поспілкуватися з призначеним відповідальним за безпеку (або його заступником), якщо у них виникають переживання про ту чи іншу дитину. Також важливо, щоб персонал умів вибрати спосіб, як найкраще будувати довірливі відносини, які сприяють спілкуванню з дітьми та підлітками.

17. Усі працівники мають усвідомлювати, що діти можуть зазнавати шкоди через упереджене ставлення, зокрема расизм, упередження на ґрунті релігії та інші форми дискримінації. Такий досвід може впливати на добробут дитини, її психічне здоров'я та готовність звертатися по допомогу. Працівники мають звертати увагу на ознаки й наслідки шкоди, спричиненої упередженим ставленням, і за потреби враховувати такі занепокоєння в практиці захисту дітей.

За чим слід стежити персоналу школи і коледжу

Підтримка до втручання, передбаченого законом

18. Будь-яка дитина може отримати користь від підтримки до втручання, передбаченого законом, зокрема від загальнодоступних послуг і програм Підтримки сімей на рівні громади або цільової ранньої допомоги. Усім працівникам шкіл і коледжів слід бути особливо уважними до можливої потреби дитини в додатковій підтримці, якщо вона:

- має інвалідність або має певний стан здоров'я і особливі додаткові потреби;
- має особливі навчальні потреби (незалежно від наявності визначеної законом «Програми освіти, охорони здоров'я і піклування»)
- має потреби щодо психічного здоров'я;
- є молодим піклувальником;
- вагітна та/або сама є одним із батьків;
- виявляла ранні ознаки жорстокої, насильницької та/або шкідливої поведінки;
- виявляє ознаки того, що її втягують в антисоціальні чи кримінальні дії, зокрема, в банди, організовані кримінальні групи чи межі округу;
- часто відсутня/зникає з освітньої установи, установи по догляду або з дому;
- багато разів була видалена з класу, неодноразово тимчасово відсторонювалася від навчання, навчається за неповним розкладом або ризикує бути остаточно виключеною зі школи, коледжу, закладу альтернативної освіти чи підрозділу для учнів, направлених туди з інших закладів;
- ризикує стати жертвою експлуатації, сучасного рабства, торгівлі людьми, зокрема

кримінальної чи сексуальної експлуатації;

- ризикує потрапити під вплив радикальних поглядів або бути втягнутою в терористичну діяльність;
- має члена родини, який знаходиться в ув'язненні, або є об'єктом образ з боку батьків;
- перебуває в родинних обставинах, які є складними для дитини, наприклад, зловживання наркотиками та алкоголем, проблеми з психічним здоров'ям у дорослих і побутове насильство;
- сама зловживає алкоголем та іншими наркотиками;
- ризикує стати жертвою жорстокого поводження через образу «честі», через уявлення про «честь» або на ґрунті релігії, наприклад, внаслідок каліцтва жіночих статевих органів чи примусового шлюбу; та

- усиновлена в приватному порядку.

Жорстоке поводження, нехтування та експлуатація

19. Усім працівникам слід знати ознаки жорстокого поводження, нехтування, експлуатації та сучасного рабства (див. нижче), розуміти, що діти піддаються ризику як у колективі школи/коледжу, так і за його межами, вдома і поза домом, а також у мережі. Виявлення професійної цікавості та розуміння, на що слід звертати увагу, – запорука завчасного виявлення фактів жорстокого поводження і нехтування, аби персонал міг визначати випадки, коли діти потребують допомоги чи захисту.

20. Усім працівникам слід усвідомлювати, що жорстоке поводження, нехтування, експлуатація і безпекові питання – часто пов'язані події, тож їх неможливо охопити лише одним визначенням чи назвою. У більшості випадків проблемні питання будуть накладатися.

21. Усім працівникам, але особливо призначеному відповідальному за безпеку (і його заступникам) слід враховувати, чи діти перебувають під ризиком жорстокого поводження або експлуатації у ситуаціях поза сім'єю. Нанесення шкоди у позасімейних ситуаціях приймає різні форми, і діти можуть бути вразливі до безлічі видів шкоди, включаючи (але не обмежуючись) сексуальне насильство (у тому числі домагання та експлуатацію), домашнє насильство у їхніх власних інтимних відносинах (жорстоке поводження у відносинах з підлітками, зокрема фізичне, сексуальне й емоційне насильство та переслідування), злочинну експлуатацію (зокрема фінансову експлуатацію), серйозне насильство серед молоді, пов'язане з регіональними межами, та радикалізацію.

22. Усьому персоналу слід знати, що технологія є важливим компонентом багатьох питань, які стосуються безпеки та добробуту. Діти перебувають під ризиком жорстокого поводження та інших ризиків як у мережі, так і під час особистого спілкування. У багатьох випадках жорстоке поводження та інші ризики виникають одночасно як онлайн, так і офлайн.

23. Діти також можуть жорстоко поводитися з іншими дітьми в мережі. Це може набувати форми образливих, переслідувальних повідомлень і повідомлень, що містять ненависть до жінок/чоловіків, створення або поширення без згоди оголених чи напівоголених зображень, особливо в чат-групах, а також поширення образливих зображень і порнографії серед тих, хто не хоче отримувати такий контент.

24. **У всіх випадках, якщо у працівників виникає невпевненість, їм слід звернутися до призначеного відповідального за безпеку чи його заступника.**

Ознаки жорстокого поводження і нехтування

25. **Жорстоке поводження:** вид неналежного поводження з дитиною. Певна особа може жорстоко поводитися з дитиною чи нехтувати нею, завдаючи шкоди або не вживаючи заходів для її запобігання. Шкода може включати погане ставлення, що не є фізичним, а також наслідки спостереження за поганим ставленням до інших. Це може бути особливо актуальним, наприклад, у контексті впливу на дітей усіх форм домашнього насильства, зокрема коли вони бачать, чують або відчувають його наслідки. Діти можуть зазнавати жорстокого поводження в сім'ї або в інституційному чи громадському середовищі з боку знайомих їм осіб або, рідше, інших осіб. Жорстоке поводження може відбуватися повністю в мережі, або технології можуть використовуватися для сприяння жорстокому поводженню поза мережею. Діти

можуть зазнавати жорстокого поводження з боку дорослого чи дорослих або іншої дитини чи дітей. Діти також можуть завдавати шкоди іншим членам сім'ї, що часто називають жорстоким поводженням дитини з батьками чи піклувальником.

26. Фізичне жорстоке поводження: вид жорстокого поводження, який може передбачати удари, трясіння, кидання, отруєння, опіки або ошпарення, втоплення, задушення або іншу фізичну шкоду дитині. Фізичної шкоди також може бути завдано, якщо батьки чи піклувальники вигадують симптоми хвороби чи навмисне заражають дитину.

27. Емоційне жорстоке поводження: постійне емоційне неналежне поводження з дитиною, що спричиняє тяжкі й негативні наслідки для її емоційного розвитку. Воно може включати навіювання дитині думки, що вона нічого не варта, її не люблять, вона неадекватна або має цінність лише тією мірою, якою задовольняє потреби іншої особи. Сюди може відноситися словесне жорстоке поводження, наприклад постійну критику, приниження чи образливе називання, а також ненадання дитині можливості висловлювати свої думки, навмисне змушування її мовчати чи висміювання того, що вона говорить або як вона спілкується. Таке поводження може включати висування до дітей очікувань, що не відповідають їхньому віку або рівню розвитку. Воно може охоплювати взаємодію, яка виходить за межі можливостей дитини з урахуванням рівня її розвитку, а також надмірну опіку та обмеження можливостей досліджувати й навчатися або перешкоджання участі дитини у звичайній соціальній взаємодії. Воно може включати спостереження за поганим ставленням до іншої особи або його сприйняття на слух. Мова може йти про серйозне цькування (зокрема кіберцькування), через яке діти часто відчувають страх або небезпеку, або ж про експлуатацію чи розбещення дітей. Певний рівень емоційного жорстокого поводження присутній у всіх видах неналежного поводження з дитиною, хоча воно може траплятися й окремо.

28. Сексуальне жорстоке поводження: означає примус, спонукання або заохочення дитини до участі в сексуальних діях, які не обов'язково передбачають насильство, незалежно від того, чи усвідомлює дитина, що відбувається. Ці дії можуть включати фізичний контакт, зокрема дії з проникненням частиною тіла іншої особи або предметом (наприклад, зґвалтування або напад з проникненням), а також дії без проникнення на кшталт мастурбації, поцілунків, тертя й дотиків через одяг. Сексуальне жорстоке поводження також може включати дії без контакту, наприклад, коли дітей залучають до перегляду або створення зображень сексуального характеру, спостереження за сексуальними діями, заохочують поводитися у сексуально неприйнятний спосіб чи готують дитину до жорстокого поводження. Сексуальне жорстоке поводження може відбуватися як онлайн, так і офлайн, а технології можуть використовуватися для сприяння жорстокому поводженню офлайн. Сексуальне жорстоке поводження вчиняють не лише дорослі чоловіки. Його можуть вчиняти також жінки та інші діти. Діти можуть зазнавати сексуального жорстокого поводження в сім'ї, установі чи громаді, причому частіше вони знають особу, яка вчиняє таке поводження, ніж не знають її. Сексуальне жорстоке поводження з дітьми з боку інших дітей – особливе питання безпеки у сфері освіти, тож всьому персоналу слід розуміти це, а також знати політику своєї школи чи коледжу та процедури дій у відповідній ситуації. [Для дітей віком до 13 років передбачені окремі правопорушення](#), оскільки вони за жодних обставин не можуть надати дійсну згоду на сексуальні дії; також передбачені окремі правопорушення, які чітко визначають, що [сексуальні дії з дитиною віком до 16 років є правопорушенням](#) незалежно від того, чи погоджувалася вона на такі дії.

29. Нехтування: постійна зневага до основних фізичних та/або психологічних потреб дитини, що може завдати серйозної травми здоров'ю чи розвитку дитини.

Нехтування може виникати під час вагітності, наприклад у результаті зловживання матір'ю наркотиками чи алкоголем. Після народження дитини поняття нехтування може стосуватися батька/матері або піклувальника, який не здатен забезпечити належним харчуванням, одягом і прихистком (зокрема, вигнання з дому чи занедбаність); захищати дитину від фізичної та емоційної загрози чи небезпеки; забезпечувати належний нагляд (включно з використанням неналежного персоналу для догляду) чи забезпечувати доступ до відповідної медичної допомоги чи лікування. Це може також включати нехтування або безвідповідальність щодо основних емоційних потреб дитини.

Безпекові питання

30. **Всьому** персоналу слід розуміти питання безпеки, які часто перетинаються та можуть наражати дітей на ризик заподіяння шкоди. Ознаками того, що діти перебувають у групі ризику, можуть бути, зокрема:

- вживання наркотиків та/або зловживання алкоголем;
- незрозуміла та/або тривала відсутність на навчанні.
- серйозне насильство, кримінальна експлуатація (зокрема пов'язана з мережами county lines), радикалізація; та
- створення або поширення оголених чи напівоголених зображень та/або відео як за згодою, так і без згоди.

Додаткові відомості про ці та інші безпекові питання наведено в Додатку.

Жорстоке поводження між дітьми

31. **Усьому** персоналу слід усвідомлювати, що діти можуть жорстоко поводитися з іншими дітьми (жорстоке поводження між дітьми) і, що такі може відбуватися як у школі чи коледжі, так і за межами цих установ, а також у мережі. **Усьому** персоналу слід чітко розуміти політику і процедури школи або коледжу, які стосуються жорстокого поводження між дітьми, і свою функцію в плані запобігання такому поводженню та реагування на ситуацію, якщо вони вважають, що дитина може бути через це у небезпеці.

32. **Усьому** персоналу слід усвідомлювати, що расизм, жорстоке поводження на ґрунті релігії та інші форми дискримінаційної поведінки можуть мати значний вплив на добробут дитини, її самопочуття та відчуття безпеки, і за потреби мають враховуватися під час вжиття заходів безпеки.

33. **Усьому** персоналу слід розуміти, що навіть якщо у школі чи коледжі таких повідомлень немає, це не означає, що цього не відбувається. Можливо, про це просто не повідомляють. Відтак, важливо, щоб у разі виникнення будь-яких хвилювань щодо жорстокого поводження **між** дітьми (незалежно від того, чи вважається, що відповідний випадок стався на території закладу або за його межами) персонал звертався до призначеного відповідального за безпеку (або його заступника). Крім того, школам слід намагатися визначати періоди протягом навчального дня, коли діти можуть наражатися на найбільший ризик (наприклад, одразу після закінчення занять).

34. Необхідно, щоб **усі** працівники розуміли значення боротьби з неприйнятною поведінкою між дітьми, і яка за своєю суттю є жорстокою. Приклади такої поведінки наведені нижче. Применшення значимості певних дій, наприклад, відкидання сексуального переслідування з аргументами на кшталт «просто жарт», «просто для сміху», «частина дорослішання» або «хлопці є хлопці» може призвести до розвитку культури неприйнятної поведінки, небезпечного середовища для дітей, а в найгіршому випадку – культури, в якій жорстоке поводження є нормою, а через це діти вважатимуть таку поведінку нормальною і не будуть про неї повідомляти.

35. **Усім** працівникам слід знати, що жорстоке поводження між дітьми є питанням, що потребує вжиття заходів безпеки як щодо потерпілої особи, так і щодо ймовірного кривдника.

36. Окрім розуміння того, як реагувати на занепокоєння, **всьому** персоналу слід знати, що жорстокому поводженню між дітьми можна запобігти. Окрім уміння завчасно розпізнавати поведінку та ознаки ризику, персоналу слід знати, що своєчасна підтримка, що ґрунтується на доказах, може відігравати ключову роль у запобіганні подальшому вчиненню дітьми жорстокого поводження або насильства.

37. Жорстоке поводження між дітьми найімовірніше може включати, проте не обмежуватися таким:

- цькування (зокрема, кіберцькування, цькування на основі упереджень чи дискримінації);
- дискримінаційна поведінка, зокрема расизм, жорстоке поводження на ґрунті релігії та інші випадки, пов'язані з упередженнями;

- жорстокість інтимних особистих відносин між дітьми (часом називається «жорстокість відносин між підлітками»);
- фізичне жорстоке поводження, наприклад удари, штовхання ногою, трясіння, кусання, тягання за волосся або інша фізична шкода (може включати використання онлайн-складової, яка сприяє, становить загрозу та/або заохочує фізичне жорстоке поводження);
- серйозний фізичний напад і заподіяння шкоди або погроза заподіяння шкоди із застосуванням зброї;
- сексуальне насильство⁷, зокрема, зґвалтування, напад із проникненням і сексуальний напад; (може включати використання онлайн-складової, яка сприяє, становить загрозу та/або заохочує сексуальне насильство);
- сексуальне переслідування⁸, наприклад, зауваження, жарти сексуального характеру і сексуальне переслідування в мережі, яке може відбуватися як таке або в межах ширшої схеми жорстокого поводження;
- примус будь-кого до сексуальних дій без його/її згоди, зокрема, примушування до стриптизу, сексуальних дотиків або заняття сексом зі сторонньою особою;
- обмін оголеними і напівоголеними зображеннями та/або відео як за згодою, так і без неї⁹ (також відомий як сексемески або сексуальні зображення, створені юними людьми);
- апскертинг¹⁰, який зазвичай означає фотографування під одягом людини без її на це згоди з метою побачити її геніталії або сідниці, щоб отримати сексуальне задоволення або ж принизити жертву, викликати в неї стрес або тривогу; або
- насильство і ритуали, пов'язані з посвяченням/недобрими жартами (може включати переслідування, жорстоке ставлення або приниження як спосіб посвяти в певну групу, також може включати онлайн-складову).

Кримінальна експлуатація дітей (КЕД) і сексуальна експлуатація дітей (СЕД)

38. Як КЕД, так і СЕД є формами жорстокого поводження, які трапляються, коли одна особа або група осіб використовують перевагу дисбалансу влади для примушення, маніпулювання або навмисного введення до оманливого дитини з метою її участі у діях кримінального або сексуального характеру. Це може включати обмін на щось, чого потребує або бажає жертва, та/або отримання фінансових переваг або підвищення статусу порушника або організатора та/або застосування насильства або погроз насильством. Такі дії можуть вчинятися організованою мережею або бандою чи за їх сприяння, а жертва може вважати себе членом такої групи. СЕД і КЕД можуть мати негативний вплив на дітей, як на хлопчиків, так і на дівчаток. Серед дітей

⁷ Докладнішу інформацію про сексуальне насильство див. у частині 5.

⁸ Докладніше про сексуальне переслідування див. частину 5 посібника «Безпека дітей під час навчання» і додаток.

⁹ Рекомендації UKCIS: [Sharing nudes and semi-nudes advice for education settings](#) (Рекомендація щодо обміну оголеними та напівоголеними зображеннями для систем освіти)

¹⁰ Докладніше про «апскертинг» див. у додатку.

можуть бути й ті, кого перемістили (зазвичай це називається торгівлею людьми) для експлуатації. Це може становити сучасне рабство; докладнішу інформацію наведено у [визначеному законом посібнику щодо сучасного рабства](#). Відповідно до цього посібника, у разі виявлення дитини, яка може бути жертвою КЕД або СЕД, слід оформити відповідне направлення до служби захисту дітей та служби з питань сучасного рабства.

Кримінальна експлуатація дітей (КЕД)¹¹

39. Деякі види КЕД можуть стосуватися дітей, яких силою чи маніпуляціями змушують перевозити наркотики чи гроші через межі округу¹², працювати на фабриках з виготовлення марихуани, займатися дрібними крадіжками у магазинах чи кишеньковими крадіжками. Крім того, силою чи маніпуляціями їх можуть змушувати вчиняти злочини, пов'язані з автомобілями, або погрожувати/застосовувати до інших серйозне насильство.

40. Діти можуть опинитися у пастці через таку експлуатацію, адже злочинці можуть погрожувати жертвам (та їхнім родинам) застосуванням насильства або ж обманним способом загнати їх у борги. Їх можуть змушувати носити зброю на кшталт ножів або ж вони самі починають носити ножі для відчуття захисту від шкоди, яку можуть завдати інші. Дорослі та спеціалісти мають визнавати вразливість дітей, які зазнають кримінальної експлуатації, як жертв, особливо дітей старшого віку, і ставитися до них як до жертв. Дитина не може дати згоду на експлуатацію, жорстоке поводження чи торгівлю людьми, і вона може не усвідомлювати, що це з нею відбувається.

41. Слід зазначити, що досвід дівчат, які стали жертвами кримінальної експлуатації, може суттєво відрізнятись від досвіду хлопців. Ознаки можуть різнитися, проте спеціалістам слід пам'ятати, й дівчата ризикують стати об'єктами кримінальної експлуатації. Потрібно пам'ятати також, що і хлопці, і дівчата, які стали жертвами кримінальної експлуатації, більше ризикують стати жертвами сексуальної експлуатації.

Сексуальна експлуатація дітей (СЕД)

42. СЕД – різновид сексуального насильства над дітьми. Сексуальне насильство може включати фізичний контакт, зокрема, напад з проникненням сторонніх предметів (наприклад, зґвалтування або оральний секс), а також дії без проникнення на кшталт мастурбації, поцілунків, тертя й дотиків через одягу. Мова також може йти про дії без контакту, наприклад, коли діти дивляться або беруть участь у створенні зображень сексуального характеру, спостерігають за такими діями, коли їх заохочують поводитися у сексуально неприйнятний спосіб чи готують дитину до насильства через Інтернет.

43. Випадки СЕД можуть тривати в часі або бути разовими і можуть ставатися без відома безпосередньо дитини, наприклад, коли інші обмінюються відео або зображеннями з ними у соціальних мережах.

44. СЕД може спричинити негативний вплив на будь-яку дитину, яку змусили брати участь у діях сексуального характеру. Це стосується і 16- та 17-річних підлітків, які в законному порядку можуть давати згоду на секс.

¹¹ Див. інформацію щодо визначення КЕД на сторінці 48 [Стратегії Міністерства внутрішніх справ щодо серйозного насильства](#).

¹² «Межі округу» — термін, що використовується для позначення діяльності банд і організованих злочинних мереж, які займаються збутом незаконних наркотиків із використанням спеціальних номерів мобільних телефонів або інших «ліній збуту». Посилання на рекомендації Міністерства внутрішніх справ щодо «меж округу» наведено в інформації щодо серйозного насильства на сторінці 171.

може вчинятися окремою особою або організованою мережею¹³, причому більшість випадків сексуального жорстокого поводження вчиняють особи, яких жертва знала раніше. Деякі діти можуть не усвідомлювати, що їх експлуатують, і вважати, що перебувають у щирих романтичних стосунках. Як і у випадку КЕД, жертв не завжди визнають жертвами, і їх можуть притягнути до кримінальної відповідальності за дії, вчинені під примусом. Це залишається серйозною проблемою, оскільки спеціалісти й надалі стикаються з випадками, коли дітьми маніпулюють, їх схиляють до певної поведінки та експлуатують, а вони не повністю усвідомлюють жорстоке поводження, якого зазнають.

Домашнє насильство

45. Домашнє насильство може виражатися у різних діях і носити разовий або системний характер. Таке насильство, зокрема, може бути психологічним, фізичним, сексуальним, фінансовим чи емоційним. Діти можуть стати жертвами домашнього насильства. Вони можуть побачити, почути або відчувати наслідки насильства вдома та/або страждати від домашнього насильства у власних інтимних особистих стосунках (жорстокість відносин між підлітками). Усе це може мати руйнівний і довготривалий вплив на їхнє здоров'я, благополуччя і здатність до навчання.

Каліцтво жіночих статевих органів (КЖСО)

46. Хоча всі співробітники **повинні** звертатися до призначеного керівника (або заступника) з питань захисту щодо будь-яких занепокоєнь щодо каліцтва жіночих статевих органів (КЖСО), існує конкретний **юридичний обов'язок щодо вчителів**.¹⁴ Якщо вчитель під час своєї роботи в професії виявляє, що акт КЖСО, як видається, був здійснений щодо дівчинки віком до 18 років, вчитель повинен повідомити про це поліцію. Докладнішу інформацію див. на сторінці 176.

Психічне здоров'я

47. Усі співробітники повинні усвідомлювати, що проблеми з психічним здоров'ям у деяких випадках можуть перерости у питання, що потребують вжиття заходів безпеки. Це може включати самоушкодження, суїцидальні думки або ризик самогубства. Вони також можуть бути ознакою того, що дитина зазнала або ризикує зазнати жорстокого поводження, нехтування чи експлуатації.

48. Лише належним чином підготовлені спеціалісти повинні намагатися діагностувати проблеми з психічним здоров'ям. Водночас працівники закладів освіти мають можливість щодня спостерігати за дітьми та виявляти зміни в їхній поведінці, які свідчать про те, що вони можуть мати проблеми з психічним здоров'ям або ризикують зіткнутися з ними. Якщо дитина має проблеми з психічним здоров'ям,

¹³ Незалежне розслідування сексуального насильства над дітьми: організована мережа характеризується як дві або більше осіб (незалежно від того, чи встановлено їхні особи), які знають одна одну (або пов'язані між собою) і про яких відомо, що вони беруть участь у сексуальній експлуатації дітей або сприяють їй. Участь у сексуальній експлуатації дітей включає знайомство дітей з іншими особами з метою експлуатації, переміщення дитини з метою сексуальної експлуатації, отримання плати за сексуальні дії з дитиною або надання свого майна для сексуальних дій з дитиною.

¹⁴ Відповідно до розділу 5B(11)(a) Закону про каліцтво жіночих статевих органів 2003 року, «вчитель» стосовно Англії означає особу, яка підпадає під дію розділу 141A(1) Закону про освіту 2002 року (особи, найняті або залучені для виконання викладацької роботи в школах та інших установах Англії).

завдає собі ушкоджень, має розлад харчової поведінки або суїцидальні думки та планує покінчити з життям, імовірно, будуть наявні потенційні тривожні ознаки, які працівники закладів освіти цілком можуть розпізнати. До них можуть належати:

- значні зміни в поведінці;
- тривалі проблеми зі сном;
- уникнення соціальних ситуацій;
- небажання займатися тим, що дитині зазвичай подобається; та
- фізичні ознаки самоушкодження або нехтування собою.

49. Не кожна дитина, яка демонструє таку поведінку, має суїцидальні наміри або проблеми з психічним здоров'ям. Однак, виявляючи ці та інші потенційні тривожні ознаки, працівники закладів освіти можуть визначити дітей, які мають проблеми з психічним здоров'ям і думають про самогубство, а також надати їм підтримку та вкрай важливе раннє втручання. Школи та коледжі мають забезпечити, щоб усі запропоновані ними заходи були підтверджені як безпечні та ефективні й відповідали потребам дитини та етапу її навчання.

50. Якщо у працівників виникли побоювання щодо певної дитини, що водночас стосується і безпеки, слід негайно вжити заходів, дотримуючись чинної політики захисту дітей, а також звернутися до призначеного відповідального за безпеку чи його заступника. Якщо персонал вважає, що дитина перебуває в небезпеці, слід зателефонувати за номером 999 або організувати її негайне доставлення до відділення невідкладної допомоги (A&E) одним із батьків/опікуном чи іншою відповідною особою. Якщо дитині терміново потрібна допомога у зв'язку з її психічним здоров'ям, але ситуація не є невідкладною, персонал може отримати допомогу через NHS 111 онлайн або зателефонувати за номером 111 і вибрати опцію щодо психічного здоров'я.

Серйозне насильство

51. Серйозне насильство залишається питанням, що потребує вжиття заходів безпеки. Воно може включати фізичний напад, носіння зброї, погрози її застосування або її застосування, часто в контексті конфліктів або цькування серед однолітків, а також може бути пов'язане з кримінальною експлуатацією. Персоналу слід повідомляти про будь-які занепокоєння щодо дитини, яка носить або застосовує зброю (чи висловлює намір це зробити), призначеному відповідальному за безпеку (або його заступнику). Призначений відповідальний за безпеку має оцінити ризик як для самої дитини, так і для інших осіб у школі, враховуючи ширший контекст занепокоєнь, і вжити належних заходів. Залежно від ризику слід розробити план забезпечення безпеки та підтримки, а за потреби — розглянути можливість вжиття заходів для зменшення конфлікту.

52. Школи відіграють ключову роль у захисті дітей від насильства, вжитті заходів безпеки щодо жертв, а також тих, хто може наражатися на ризик вчинення насильства або бути причетним до нього (і хто також може сам бути жертвою). Персоналу слід бути уважним до ознак того, що дитина може наражатися на ризик серйозного насильства або бути причетною до нього. Ці ризики є вищими для дітей, навчання яких було порушено (наприклад, через відсторонення від занять, повне відрахування, перебування в закладі альтернативної освіти), або які раніше вчиняли правопорушення. Школам також слід намагатися визначати періоди протягом навчального дня, коли діти можуть наражатися на найбільший ризик (наприклад, одразу після закінчення занять). Додаткову інформацію про ознаки, фактори ризику та захисні заходи щодо серйозного насильства наведено в Додатку А.

53. Завчасна підтримка, що ґрунтується на доказах, для осіб, які вважаються такими, що перебувають у групі ризику, а також у критичні моменти виникнення занепокоєнь є вкрай важливою. Вона включає доступ до дорослих, яким можна довіряти, підтримку соціальних та емоційних навичок, а за наявності — цільові заходи, наприклад наставництво або терапевтичну підтримку (практичні рекомендації щодо підтримки, що ґрунтується на доказах, наведено в матеріалах [Youth Endowment Fund \(YEF\)](#), центру «what works» із запобігання насильству).

54. Призначені відповідальні за безпеку можуть знайти додаткові рекомендації щодо направлень та випадків, коли слід звертатися до поліції, у Додатку В («Робота з направленнями»).

Додаткова інформація та підтримка

55. Рекомендація Міністерства «[Як діяти, якщо у вас виникли побоювання, що дитина перебуває під впливом жорстокого поводження. Поради для працівників](#)» містить більше інформації про розуміння та виявлення жорстокого поводження і нехтування. У цій рекомендації наведено приклади потенційних ознак жорстокого поводження і нехтування, які будуть особливо корисними для персоналу шкіл і коледжів.

56. Додаток А містить важливу додаткову інформацію про конкретні форми жорстокого поводження, експлуатації та питання безпеки. Керівники шкіл і коледжів, а також персонал, який працює безпосередньо з дітьми,

мають ознайомитися з Додатком А.

Що слід робити персоналу школи та коледжу, якщо в них виникає побоювання про дитину

57. Із міркувань убезпечення персоналу, який працює з дітьми, доцільно дотримуватися ставлення на кшталт **«це могло статися тут»**. Коли мова йде про добробут дитини, персоналу слід завжди діяти в найкращих інтересах дитини.

58. Якщо у персоналу виникають будь-які побоювання щодо добробуту дитини, їм слід діяти негайно. Див. сторінку 27, де наведено схему дій для персоналу в разі виникнення побоювань щодо дитини.

59. Якщо у персоналу виникає побоювання, їм слід дотримуватися політики захисту дітей своєї організації та звернутися до призначеного відповідального за безпеку (або його заступника).

60. Можливі варіанти дій включають:

- надання дитині підтримки силами школи або коледжу через власні процедури психологічної та соціальної підтримки, зокрема з урахуванням того, чи не створить така підтримка додаткового ризику для дитини та чи слід призначеному відповідальному за безпеку (або його заступнику) повідомити батьків або опікунів для подальшої підтримки добробуту дитини.

- проведення оцінки для завчасної допомоги¹⁵; або
- направлення до визначених законом служб¹⁶, наприклад, якщо дитина може потребувати допомоги, страждає або може зазнати шкоди.

61. Призначений відповідальний за безпеку (або його заступник) має завжди бути доступним для обговорення побоювань щодо безпеки. За виняткових обставин, якщо призначений відповідальний за безпеку (або його заступник) недоступний, це не має затримувати вжиття належних заходів. Персоналу слід розглянути можливість звернення до члена вищого керівництва та/або до місцевої служби соціального захисту дітей за консультацією. За таких обставин про будь-які вжиті заходи слід якомога швидше повідомити призначеного відповідального за безпеку (або його заступника).

62. Персоналу не слід вважати, що колега або інший спеціаліст вживе заходів і передасть інформацію, яка може мати критично важливе значення для безпеки дітей. Слід пам'ятати, що своєчасний обмін інформацією має життєво важливе значення для ефективного виявлення, оцінювання та надання належних послуг незалежно від того, чи проблеми лише виникли, чи про дитину вже відомо місцевій службі у справах соціального захисту дітей (наприклад, як про дитину, що потребує допомоги, або дитину, щодо якої діє план захисту). Рекомендація «[Обмін інформацією: поради для фахівців, які надають послуги із забезпечення безпеки дітям, молоді, батькам і опікунам](#)» допомагає персоналу приймати рішення щодо обміну інформацією.

63. **Закони про захист даних не перешкоджають обміну інформацією з метою забезпечення безпеки та сприяння добробуту дітей.** У разі будь-яких сумнівів щодо обміну інформацією персоналу слід звернутися до призначеного відповідального за безпеку (або його заступника). Побоювання щодо обміну інформацією не повинні перешкоджати забезпеченню безпеки та сприянню добробуту дітей.

Оцінка для завчасної допомоги

64. Якщо діти не потребують підтримки визначених законом служб у справах дітей, призначений відповідальний за безпеку (або його заступник), як правило, координуватиме взаємодію з іншими установами та, за потреби, організовуватиме міжвідомче оцінювання. Від персоналу може вимагатися підтримка інших установ і фахівців у проведенні такого оцінювання, а в деяких випадках — виконання функцій провідного фахівця. Додаткові рекомендації щодо ефективного оцінювання потреб у межах підтримки сім'ї наведено в документі [Working Together to Safeguard Children \(Спільна робота для захисту дітей\)](#). Усі такі випадки мають

¹⁵ Додаткову інформацію про оцінки в межах підтримки сім'ї, надання послуг підтримки сім'ї та доступ до відповідних послуг наведено в документі [Working Together to Safeguard Children \(Спільна робота для захисту дітей\)](#).

¹⁶ У документі [Working Together to Safeguard Children \(Спільна робота для захисту дітей\)](#) зазначено, що партнери, які займаються питаннями безпеки, повинні опублікувати пороговий документ, який має містити критерії, зокрема рівень потреби, за якого справу слід передати до місцевої служби у справах соціального захисту дітей для оцінювання та надання визначених законом послуг відповідно до розділів 17 і 47. Місцевим органам влади разом зі своїми партнерами слід розробити та опублікувати місцеві протоколи оцінювання. У місцевому протоколі мають бути викладені чіткі домовленості щодо того, яким чином здійснюватиметься ведення справ після передачі дитини до місцевої служби у справах соціального захисту дітей.

постійно переглядатися, а якщо ситуація дитини не покращується або погіршується, слід розглянути можливість направлення до місцевої служби у справах соціального захисту дітей для оцінювання потреби в послугах, визначених законом. Інші кваліфіковані провідні фахівці (тобто не соціальні працівники), які можуть очолювати оцінювання до втручання визначених законом служб, можуть і надалі координувати роботу з сім'ями до етапу, передбаченого розділом 17 включно.

Визначені законом оцінки соціального захисту дітей і послуги

65. Коли дитина страждає або може постраждати від будь-якої шкоди, важливо негайно повідомити про це службу у справах соціального захисту дітей і якщо потрібно – поліцію, (див. [коли викликати поліцію: рекомендації для шкіл і коледжів \(npscc.police.uk\)](https://www.npscc.police.uk/)). Звернення слід подавати, дотримуючись місцевої процедури.

66. Під час оцінювання місцевою службою у справах соціального захисту дітей слід враховувати, де дітям завдають шкоди за межами дому.¹⁷ Тож важливо, аби в процесі подання звернення школи і коледжі надавали якомога більше інформації. Це дасть змогу в межах будь-якої оцінки розглянути всі наявні докази та застосувати контекстний підхід до реагування на таку шкоду. Додаткова інформація доступна тут: [Contextual Safeguarding \(Контекстний захист\)](#).

67. Онлайн-платформа [Report Child Abuse to Your Local Council \(Повідомити місцеву раду про жорстоке поводження з дитиною\)](#) скерує на контактний номер телефону відповідної місцевої служби у справах соціального захисту дітей.

Потребуючі діти

68. Поняття «потребуюча дитина» визначене у [Законі про дітей 1989 року](#) як дитина, яка навряд чи досягне або збереже належний рівень здоров'я та розвитку або чие здоров'я та розвиток, ймовірно, значно або ще більше погіршаться без відповідних послуг; або ж дитина-інвалід. Місцеві органи влади зобов'язані надавати послуги потребуючим дітям з метою забезпечення їхньої безпеки та сприяння їхньому добробуту. Оцінку ситуації, в якій перебувають потребуючі діти, можна проводити згідно з [розділом 17 Закону про дітей 1989 року](#). Як зазначено в документі [Working Together to Safeguard Children](#) (Спільна робота для захисту дітей), місцеві органи влади разом із партнерами, які займаються питаннями безпеки, та відповідними установами мають розробити, узгодити й опублікувати місцеві протоколи оцінювання та підтримки. У них має бути визначено, хто може виконувати функції провідного фахівця з підтримки дітей та їхніх сімей відповідно до розділу 17 (і це не обмежується соціальними працівниками).

Діти, які страждають або можуть страждати від серйозної шкоди:

69. Місцеві органи влади за допомоги інших організацій, якщо доречно,

¹⁷ Див. документ [Working Together \(Спільна робота\)](#) для отримання додаткової інформації про шкоду, яку може бути завдано поза межами родини, а також щодо середовищ за межами сімейного помешкання

зобов'язані робити запити згідно з [розділом 47 Закону про дітей 1989 року](#), якщо у них є обґрунтована причина підозрювати, що дитина страждає або може страждати від серйозної шкоди. Такі запити дають їм змогу вирішити, чи потрібно їм вживати заходів, щоб захистити дитину і забезпечити їй добробут. Крім того, запити обов'язково подаються, якщо виникає хвилювання у зв'язку з неналежним ставленням. Це поняття включає всі види жорстокого поводження, нехтування і експлуатації.

Що мають зробити місцеві органи влади?

70. Протягом одного робочого дня з моменту подання звернення соціальний працівник як представник місцевої влади повинен підтвердити відправнику його отримання і прийняти рішення про подальші кроки і вид потрібного реагування. Зокрема, цей процес включає визначення таких моментів:

- чи потребує дитина негайного захисту, і чи потрібні термінові дії;
- чи потрібні дитині та її сім'ї будь-які послуги, які саме;
- дитина потребуюча, тому оцінку ситуації, в якій вона перебуває, слід проводити згідно з розділом 17 Закону про дітей 1989 року. Документ [Working Together to Safeguard Children \(Спільна робота для захисту дітей\)](#) докладно описує процес оцінки;
- існує обґрунтована причина підозрювати, що дитина страждає або може страждати від серйозної шкоди, чи потрібно робити запити, оцінку ситуації, в якій опинилася дитина, згідно з розділом 47 Закону про дітей 1989 року. Документ [Working Together to Safeguard Children \(Спільна робота для захисту дітей\)](#) докладно описує процес оцінки; і
- потрібні подальші оцінки спеціалістів, щоб допомогти місцевим органам прийняти рішення щодо подальших кроків.

71. Відправник подання повинен відстежувати ситуацію, якщо вказана інформація не надходить.

72. Якщо соціальні працівники вирішать провести визначену законом перевірку, персоналу слід докласти максимум зусиль, аби надати допомогу (за підтримки, якщо потрібно, призначеного відповідального за безпеку (або його заступника)).

73. Якщо після подання ситуація дитини не покращиться, відправник повинен розглянути перелічені далі процедури ескалації, щоб питання, які викликають хвилювання, були розглянуті, і, що найважливіше - обставини дитини покращилися.

Ведення документації

74. Усі переживання, обговорення і прийняті рішення, а також підстави для цих рішень потрібно фіксувати в письмовому вигляді. Крім того, це стане в пригоді, якщо/коли доведеться відповідати на будь-які скарги щодо того, як школа чи коледж вирішили справу. Інформація має зберігатися як конфіденційна в надійному місці. Рекомендується зберігати повідомлення про стурбованість та звернення по кожній дитині в окремому досьє захисту дитини.

Необхідно, щоб записи містити таке:

- чітке і комплексне резюме повідомлення про стурбованість;

- докладні відомості про те, як таке повідомлення відстежили та вирішили; і
- записка про вжиті заходи, винесені рішення та результат.

75. У разі виникнення будь-яких сумнівів щодо вимог до ведення документації персоналу слід звертатися до призначеного відповідального за безпеку (або заступника).

Чому все це так важливо?

76. Дітям важливо отримувати потрібну допомогу в потрібний час, аби усунути ризики для безпеки й запобігти питанням, які ускладнюють ситуацію, й підтримати їхній добробут. Дослідження та огляди місцевої практики захисту дітей неодноразово показували небезпеку нежиття ефективних заходів.¹⁸ Додаткову інформацію про місцеву практику захисту дітей можна знайти в документі [Working Together to Safeguard Children \(Спільна робота для захисту дітей\)](#). Неналежні методи роботи включають таке:

- невміння зреагувати та звернути увагу на ранні ознаки жорстокого поводження і нехтування;
- недбале ведення документації;
- невміння прислухатися до думки дитини;
- невміння провести переоцінку питань, які викликали занепокоєння, коли ситуації не покращувалися;
- відсутність обміну інформацією з потрібними людьми у межах агенцій і між ними;
- надто повільний обмін інформацією; і
- відсутність зауважень до роботи тих, хто, судячи з усього, не вживає заходів.

Що слід робити працівникам школи й коледжу в разі виникнення міркувань щодо безпеки чи припущень щодо певного працівника штату

77. У школах і коледжах мають діяти процеси й процедури, які б забезпечували вирішення будь-яких хвилювань, пов'язаних із безпекою, чи звинувачень (немає значення, наскільки неважливих) проти працівників (зокрема, персоналу постачання, вчителів-стажерів, волонтерів і підрядників).

78. Якщо у персоналу є занепокоєння щодо захисту або твердження про заподіяння шкоди або створення ризику заподіяння шкоди дітям стосується іншого співробітника (включаючи персонал постачання, вчителів-стажерів, волонтерів і підрядників), тоді:

- про справу слід повідомити головного вчителя або директора, про це слід повідомити директору школи або коледжу, який розгляне, чи потрібно надалі передавати справу LADO;

¹⁸ З аналізом розгляду серйозних справ можна ознайомитися за посиланням gov.uk/government/publications/serious-case-reviews-analysis-lessons-and-challenges.

- якщо побоювання/звинувачення стосуються головного вчителя або директора, питання слід передати на розгляд голови правління, голови адміністративного комітету або власника незалежної школи; і
- якщо побоювання/звинувачення стосуються директора, який одночасно є єдиним власником незалежної школи, або ситуації, коли існує конфлікт інтересів у звіті про справу директору, про це слід повідомити безпосередньо уповноваженій посадовій особі місцевого органу влади (LADO). Дані місцевого LADO має бути легко знайти на веб-сторінці місцевої влади.

79. Якщо у персоналу з'явилися побоювання щодо безпеки або звинувачення проти працівника (включно з персоналом постачання, вчителями-стажерами, волонтерами чи підрядниками), яке не відповідає пороговому рівню небезпеки, тоді повідомлення слід подавати згідно з політикою школи чи коледжу щодо розгляду повідомлень про стурбованість низького рівня. Докладніші відомості можна знайти в четвертій частині цього посібника.

Що слід робити персоналу школи чи коледжу, якщо в них виникають міркування щодо заходів безпеки в школі чи коледжі?

80. Усі працівники й волонтери повинні вміти повідомляти про неналежні чи небезпечні методи та можливі випадки невдалого застосування режиму безпеки у школі чи коледжі, а також розуміти, що ці випадки будуть серйозно розглядатися вищим керівництвом.

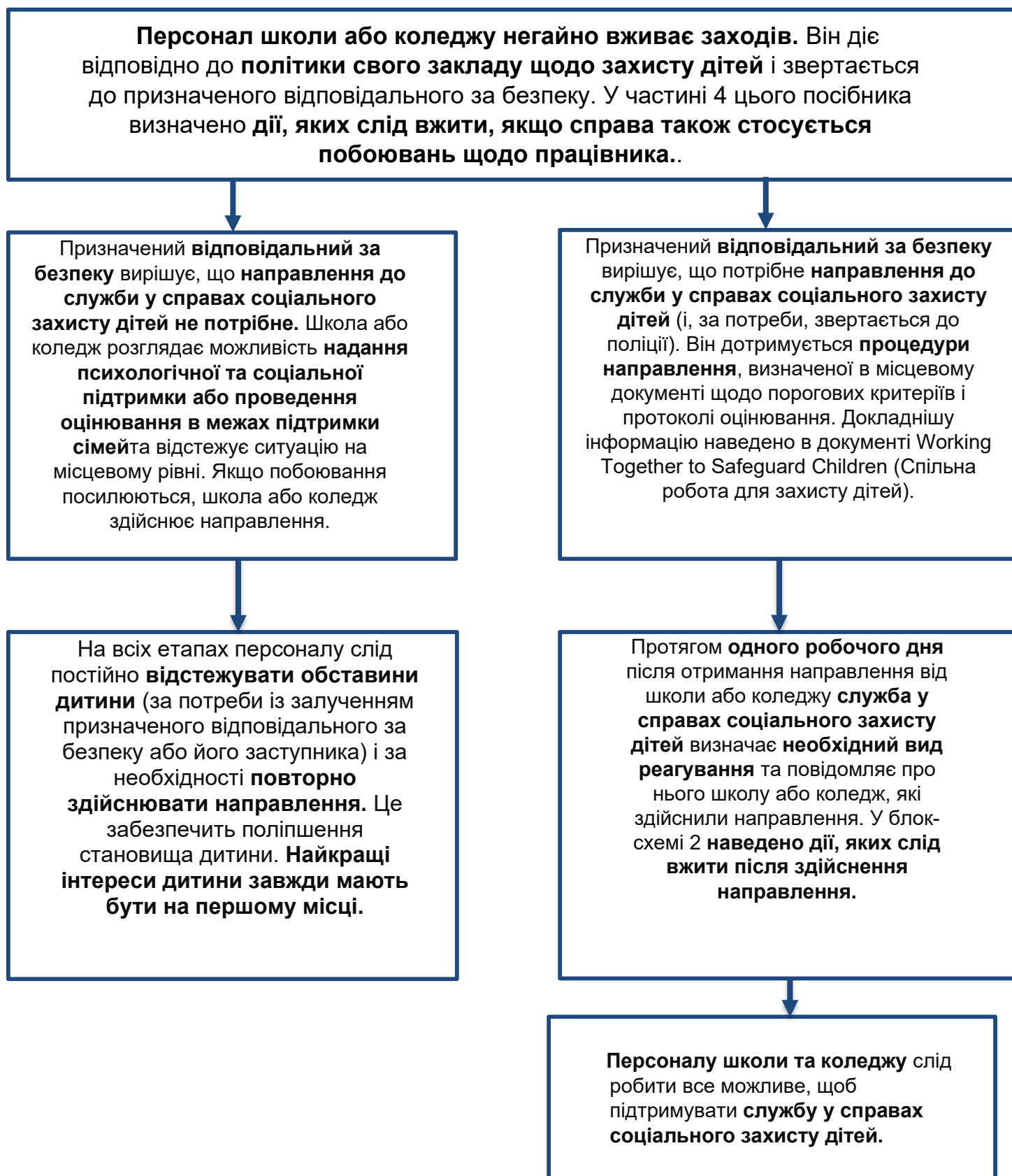
81. Необхідно запровадити відповідні процедури повідомлення про підозри у скоєнні неправомірних дій, щоб про такі проблеми можна було повідомити вищому керівництву школи чи коледжу.

82. Якщо працівник відчуває, що не може повідомити працедавця про проблему, чи вважає, що його щирі повідомлення не буде розглянуто, можна скористатися іншими каналами для повідомлень:

- загальні рекомендації про повідомлення можна знайти в документі [Whistleblowing for Employees \(Повідомлення для працівників\)](#); або
- [Телефонна служба підтримки Національного товариства запобігання жорстокості щодо дітей для інформування про неправомірні дії](#) доступна як альтернативний шлях для працівників, які не відчувають спроможності висловити занепокоєння щодо невдач у питаннях захисту дітей на внутрішньому рівні, або мають занепокоєння щодо того, як їхня школа чи коледж розглядає проблему. Персонал може телефонувати за номером 0800 028 0285, лінія доступна з 08:00 до 20:00 з понеділка по п'ятницю та з 09:00 до 18:00 у вихідні дні. Адреса електронної пошти help@nspcc.org.uk¹⁹

¹⁹ Крім того, працівники можуть писати листи за такою адресою: Національне товариство запобігання жорстокості щодо дітей – National Society for the Prevention of Cruelty to Children (NSPCC), Weston House, 42 Curtain Road, London EC2A 3NH.

Блок-схема 1 Блок-схема: заходи, яких мають вжити школа або коледж, якщо виникає занепокоєння про дитину

Блок-схема 2: дії після направлення до служби у справах соціального захисту дітей

